

Grozījumi Ūdens apsaimniekošanas likumā

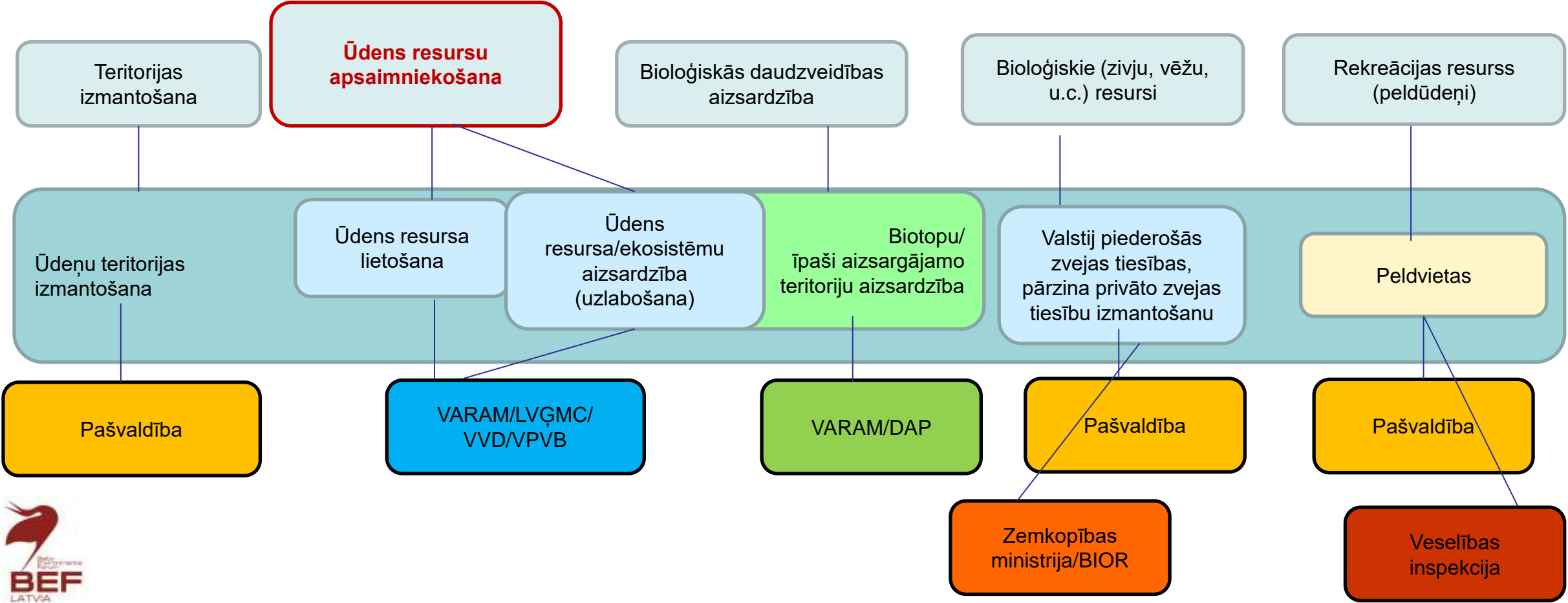
Dr. Kristīna Veidemane
Baltijas Vides Forums

06.10.2021

**LPS Reģionālās attīstības un sadarbības
komitejas sēde**

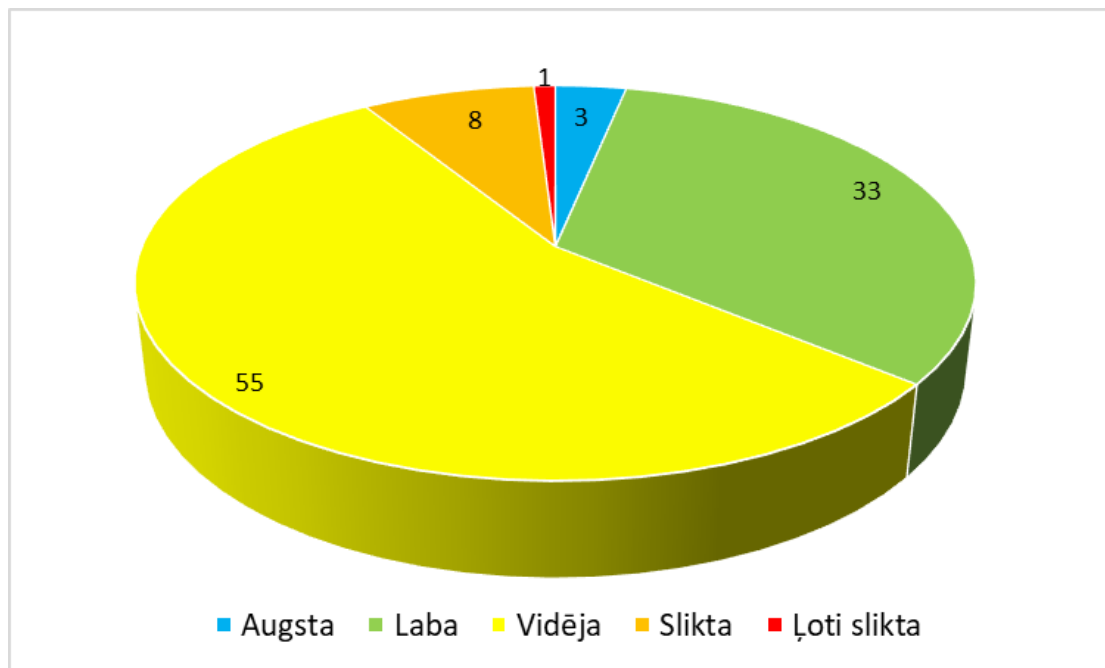

Iekšzemes ūdeņu pārvaldība

Kāpēc nepieciešami likuma grozījumi?

- Esošais sliktais ūdens (upju, ezeru) stāvoklis:

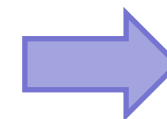

@LVGMC

Eiropas Savienības un Latvijas **ūdens politikas mērķi:**

- ievieš visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu visu virszemes un pazemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos.
- aizsargāt, paaugstināt un atjaunot attiecīgos ūdens objektus ar mērķi sasniegt “labu ūdens stāvokli” **līdz 2015. gadam**

Ūdens
struktūrdirektīva
(ŪSD)

Ūdens
apsaimniekošanas
likums (ŪAL)

Kāpēc nepieciešami likuma grozījumi?

- Vides mērķu juridiskā daba
  - pašreiz mērķi ir definēti kā UBAAP sastāvdaļa;
  - plānu apstiprina VARAM ministrs (iekšējais normatīvais akts), tādejādi mērķi ir saistoši tiem, kuram attiecīgie plāni ir saistoši (vides institūcijām);
  - attiecībā uz vides mērķiem Es ūdens struktūrdirektīva (ŪSD) viennozīmīgi nosaka mērķus kā juridiski saistošus mērķus dalībvalstīm (tātad gan valsts institūcijām, gan pašvaldībām).

Grozījumi ŪAL, 11.pants

Kāpēc nepieciešami likuma grozījumi?

- Izņēmumi no mērķu sasniegšanas - lēmumu pieņemšanas procedūras:
  - Nosakot ūdensobjektu par mākslīgu ūdensobjektu vai par stipri pārveidotu ūdensobjektu (59): Zemāki mērķi: *uzlabot to stāvokli līdz “labam ekoloģiskam potenciālam” un labai ķīmiskajai kvalitātei*;
  - Atļaujot jaunas darbības vai izmaiņas ūdensobjektos ir jāveic kompleksi izvērtējumi, ko būtu jāsaista ar IVN normatīvajiem aktiem.

Grozījumi ŪAL, 4.pants un MK noteikumi

Grozījumi ŪAL, 14.pants; 25 pants IVN likums; MK noteikumi

Iekšzemes virszemes ūdeņu pārvaldības vienības

Tekoši
ūdeņi

Publiskā
lietošanā
esoši ūdeņi

Likumi/MK

ŪAL

Civillikums

Zvejniecības likums

Zemes pārvaldības
likums

Teritorijas Plānošanas likums &
MK 240/2013

Ūdensobjekti (upju
sateces baseini, ezeri)

Upes baseina apgabali

Publiskie ūdeņi (upes un to ezeri) (I pielik.)

Privātie ūdeņi (pieder gan privāti,
gan valstij)

Upes, kurās zvejas
tiesības pieder piekrastes
īpašniekam

Upes, kurās zvejas tiesības
pieder vienīgi valstij (III
pielik)

Ezeru saraksts, kuros
zvejas tiesības pieder valstij
(II pielik)

Zvejas tiesības: publiskie ūdeņi, valsts, privātie ūdeņi (cits dalījums nekā civillikumā)

Iekšzemes publiskie ūdeņi

Pašvaldības valdījumā

DAP valdījumā

Ūdeņu teritorijas pašvaldības teritorijā: ūdensteces, kas garākas par 3 km (pilsētās un ciemos), bet lauku teritorijā – ūdensteces, kas garākas par 10 km; ūdenstilpes, kuru platība lauku teritorijā ir vismaz 1 ha un vismaz 0,1 ha – pilsētās un ciemos.

Ūdeņu tiesiskais statuss

- Termini (1.pants):
  - tekoši ūdeņi – kopējs visas sabiedrības resurss, kas ietver visas ūdensteces (piemēram, upes, upītes, strautus) un ezerus, kuros ietek vai no kuriem iztek ūdensteces.
  - publiskā lietošanā esoši ūdeņi – visi tekoši ūdeņi, kuriem ir noteikta tauvas josla saskaņā ar Zvejniecības likumu.

Ūdeņu tiesiskais statuss (tiesības un pienākumi)

4.1. pants. Tekoši ūdeņi

- (1) Tekoši ūdeņi ir kopējs visas sabiedrības resurss, par kuru pārvaldību ir atbildīga valsts.
- (2) Tekoši ūdeņi nav īpašuma objekts.

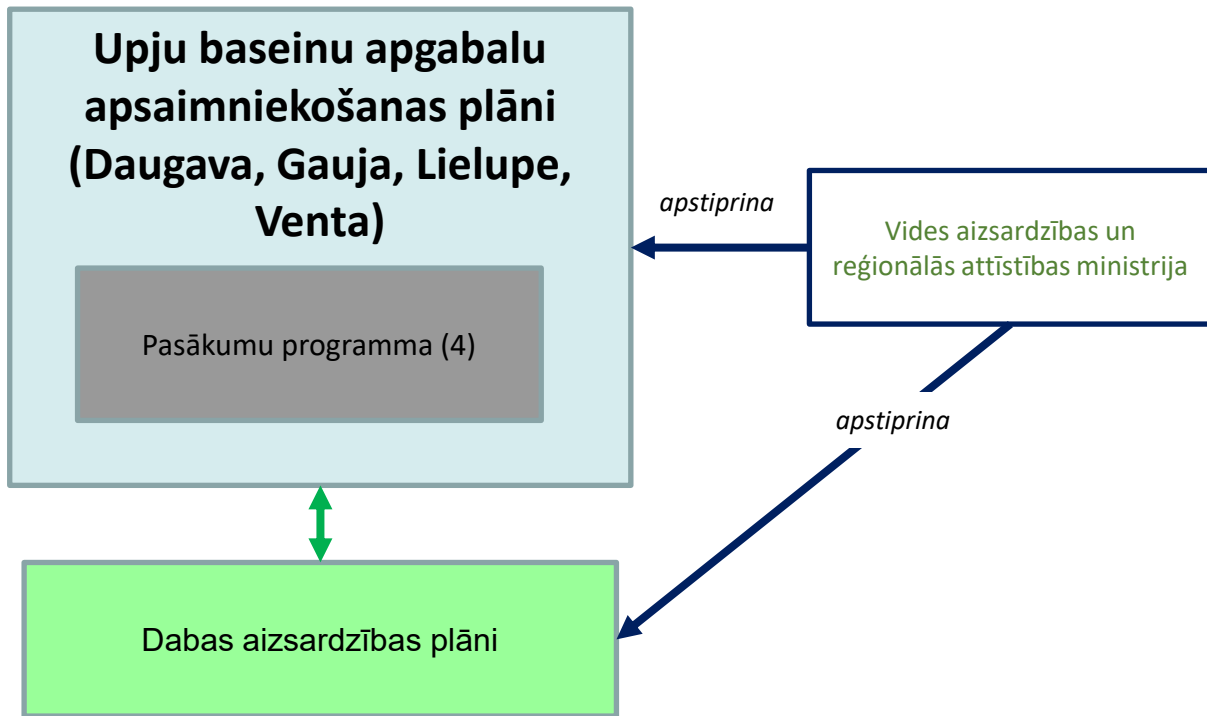
4.2. pants. Publiskā lietošanā esoši ūdeņi

- (1) Ikvienam ir tiesības lietot publiskā lietošanā esošos ūdeņus personiskām vajadzībām saskaņā ar likuma 6.pantā noteiktām tiesībām un 7.pantā noteiktiem pienākumiem.
- (2) **Pašvaldības** nodrošina publiskā lietošanā esošo ūdeņu apsaimniekošanu saskaņā ar likuma 20¹.panta kārtībā izstrādātajiem rīcības plāniem.
- (3) Pašvaldībām ir tiesības ierobežot kādu ūdensobjektu lietošanu, ja, izveidojusies videi, cilvēka veselībai vai drošībai bīstama situācija, informējot attiecīgās institūcijas, dienestus, iedzīvotājus un sabiedrību.
- (4) Zemju īpašniekiem, kuru zemes robežojas ar publiskā lietošanā esošu ūdeni, ir pienākums rūpēties par to krastu sakopšanu un apsaimniekot savu īpašu tādā veidā, kas nepasliktina ūdens resursu kvalitāti un nesamazinātu kvantitāti.

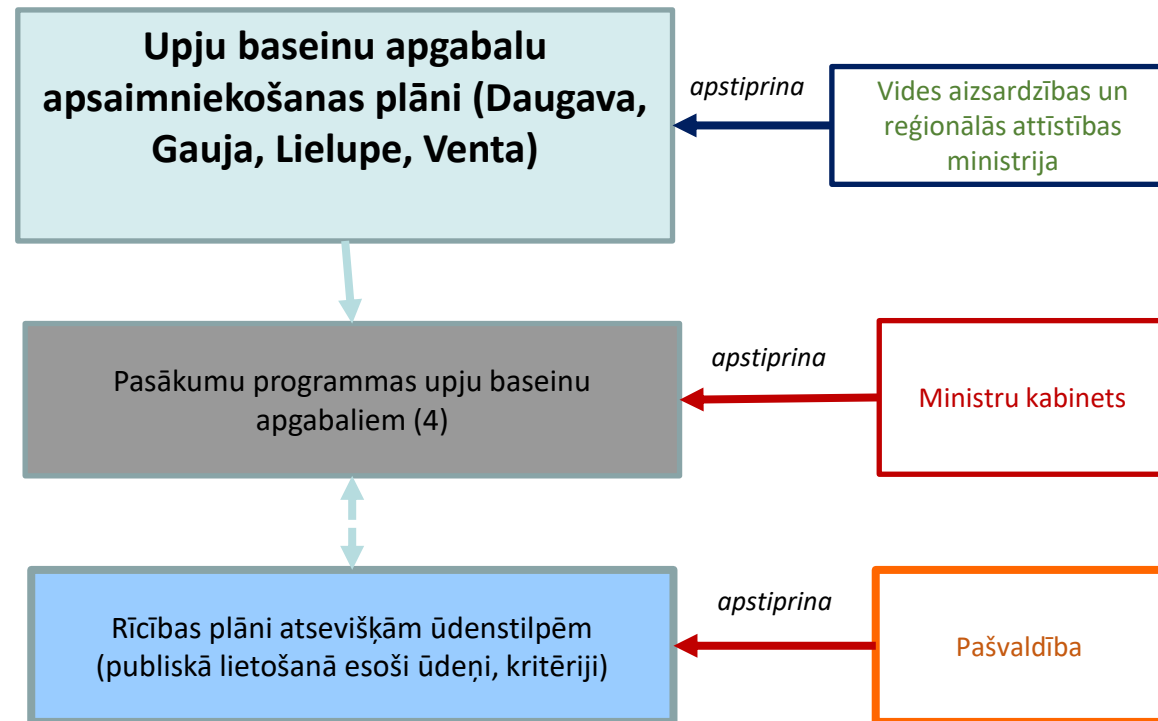

Iekšzemes ūdeņu pārvaldības instrumenti

Tagad

Grozījumi

Grozījumu pārskats

- **9.pants.** Upju baseinu apgabala pārvaldes institūcijas
- **V nodaļa.** Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns, pasākumu programma un **rīcības plāns**
- **20.¹pants.** Rīcības plāns

9.pants. Upju baseinu apgabala pārvaldes institūcijas

(8) Pašvaldība:

- 1) Piedalās apsaimniekošanas plānu un pasākumu programmu izstrādē, sniedzot komentārus un priekšlikumus šo dokumentu izstrādē;
- 2) Izstrādā, apstiprina un ievieš rīcības plānu/s ilgtspējīgai ūdens resursu apsaimniekošanai, tostarp vides kvalitātes mērķu sasniegšanai, publiskā lietošanā esošos ūdensobjektos.

V nodaļa. Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns, pasākumu programma un **rīcības plāns**

• **20.pants. Prasības pasākumu programmām**

(5) Pasākuma programmu apstiprina Ministru kabinets. Reizi sešos gados tā tiek atjaunota.

• **20.¹pants. Rīcības plāns**

(1) Lai veicinātu publiskā lietošanā esošu ūdeņu (upju, ezeru, vai citu ūdens objektu) apsaimniekošanu un vides mērķu sasniegšanu, kā arī risinot specifiskus problēmjaucējumus, atsevišķai ūdenstilpei, kas atbilst Ministru kabineta noteiktiem kritērijiem, var tikt izstrādāts rīcības plāns.

(2) Ministru kabinets nosaka minimālās prasības, ko ievēro rīcības plāna sagatavošanā, kā arī kritērijus, kurām ūdenstilpēm ir jāizstrādā rīcības plāns.

(3) Rīcības plānu sagatavo saskaņā ar attiecīgā upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu, pasākuma programmu, kā arī ņemot vērā ūdensobjektus, kuros pastāv risks nerasniegt šajā likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli.

V nodaļa. Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns, pasākumu programma un **rīcības plāns**

• **20.¹pants. Rīcības plāns**

(4) Rīcības plānu sagatavo, apstiprina un ieviešanu koordinē pašvaldības, kuras teritorijā atrodas ūdenstilpe. Pašvaldības var izstrādāt kopīgu rīcības plānu ūdenstilpei, kas atrodas vairāku pašvaldību administratīvā teritorija.

(5) Rīcības plānu sagatavo, iesaistot ūdensobjektiem pieguļošo teritoriju īpašniekus un sadarbībā ar vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem un citām interešu grupām.

(6) Pašvaldības ziņo centram par rīcības plānu ieviešanu reizi trīs gados. Pašvaldības izvērtē un atjauno rīcības plānu reizi sešos gados.

Finansējums

Dabas resursu nodokļa likums:

28.pants. (2) Nodokļa maksājumus par dabas resursu ieguvi vai izmantošanu vai vides piesārņošanu (izņemot šā panta trešajā un ceturtajā daļā minētos gadījumus) limitos noteiktajos apmēros ieskaita:

- 1) **60 procentus** — valsts pamatbudžetā;
- 2) **40 procentus** — tās vietējās pašvaldības pamatbudžetā, kuras teritorijā tiek veikta attiecīgā darbība.

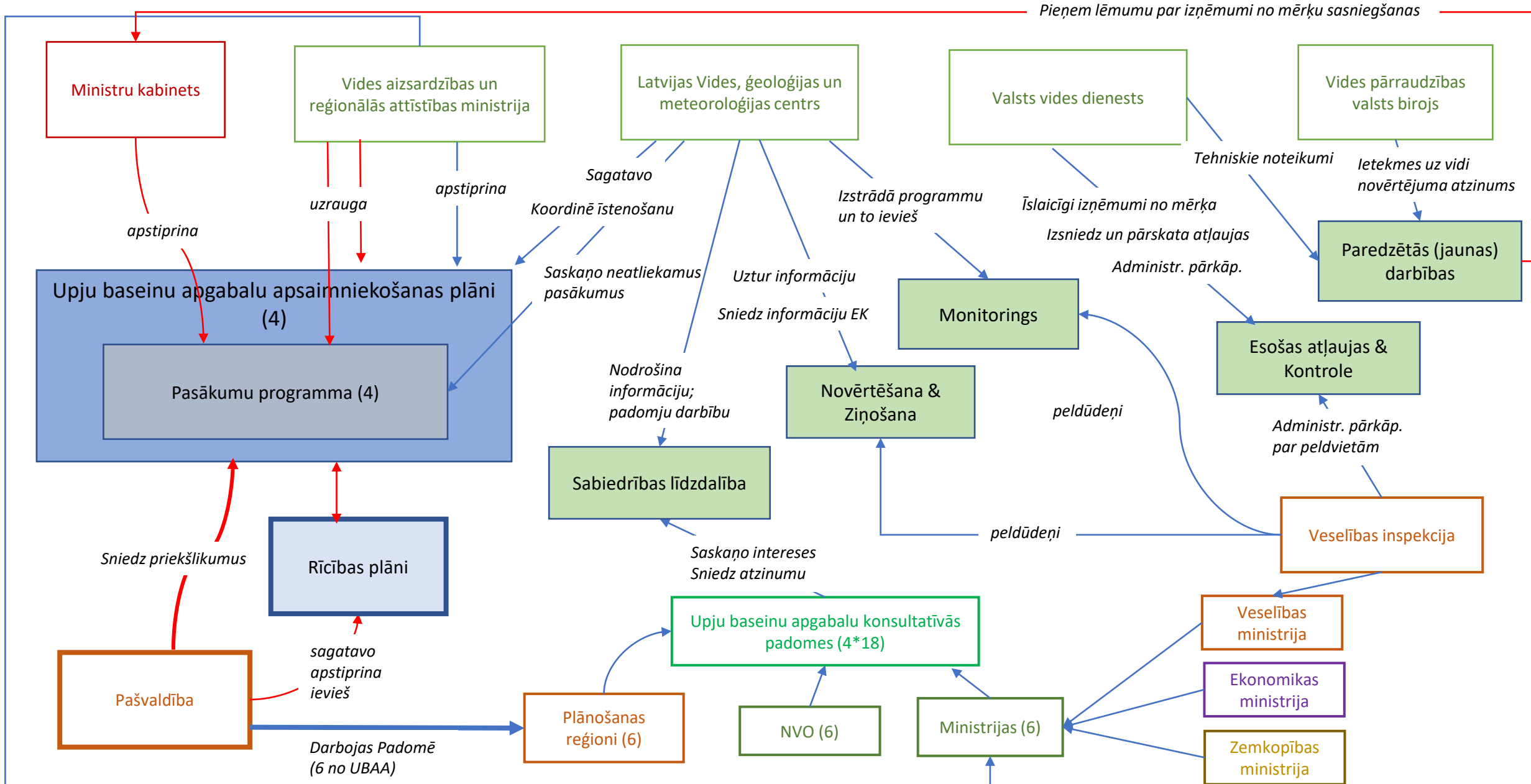
29. pants. No nodokļa maksājumiem iegūto pašvaldības pamatbudžeta līdzekļu izmantošana

(1) Pašvaldības pamatbudžeta līdzekļi, kas iegūti no nodokļa maksājumiem, un pašvaldības izveidotā vides aizsardzības fonda līdzekļi izmantojami tikai tādu pasākumu un projektu finansēšanai, kuri saistīti ar vides aizsardzību

*Notekūdeņi – Kopējais fosfors, likme 270€/t; gadā; 2020.g novadīts: ~148 t, tsk. Rīga 40 t; ~ 40 000€
Kopējais slāpeklis, likme 42,69, 2020.g.novadīts: ~1220 t, tsk. Rīga 377 t; ~52 000€*

Ūdens resursu ieguve – likme par pazemes ūdeni:~0.04-0.05€; 2020g. iegūts 84127 tkst. m3; 3.365M.€

Ūdens apsaimniekošanas likuma ieviešanā iesaistītās institūcijas

Paldies par uzmanību!

Kontakti:

Kristina.veidemane@bef.lv

+37129455724

Baltijas Vides Forums

Antonijas 3-8, Rīga

